



Turó del Marquès

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Turó del Marquès
Alçada: 358

Coordenades:

Latitud: 41.64157
Longitud: 1.85043
UTM Est (X): 404262
UTM Nord (Y): 4610620

Classificació

Número de fitxa 08053-47
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia Zona d'interès
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Està afectat per una pedrera (del Sufí)
Protecció Legal
Observacions protecció: Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)M
Accés Fàcil
Ús actual: Altres
Titularitat Privada
Titular: diversos propietaris
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dc., 31/05/2017 - 02:00

Descripció

El turó del Marquès és una elevació de 358 metres sobre el nivell del mar, en el municipi de Castellbell i el Vilar. A la riba dreta del riu Llobregat al seu pas pel Burés. Destaca la seva geomorfologia, de forma piramidal que el fa un indret de gran valor paisatgístic. Pel costat d'obaga el rega la riera de Marganell; per

solella ho fa el torrent dels Abadals. Ambdós desemboquen al riu Llobregat per la seva llera dreta, que transcorre per la part oriental del turó, on el riu forma un meandre on s'aixeca el castell, en un costat, i l'església de Sant Vicenç, amb els camps del castell, a l'altre convertint-se en un reducte per a la fauna salvatge i un corredor natural. Per la banda més occidental queda unit amb el turó del Pinsà amb 321 metres d'alçada.

Per la banda del solell i especialment a la cara sud, presenta una ampla cinglera, on els escaladors hi han equipat una via ferrada que supera el cingle en el seu punt de màxima alçada.

Si bé antigament els seus vessants marjats, eren plantats de vinya, ametllers i oliveres, actualment és una zona boscosa, amb predomini de pi blanc, i un sotabosc molt dens. On es localitzen nombroses barraques de pedra seca i varis forns de calç, degut als grans afloraments calcaris, testimoni del passat històric del municipi. Per la cara nord, es pot observar l'impacte deixat per una antiga explotació de pedra, coneguda amb el nom de la pedrera del Sangrà. És precisament en aquesta zona d'obaga on hi ha una gran riquesa d'espècies arbòries i arbustives que la fan única. Destaca per exemple el freixe de flor (*Fraxinus ornus*), amb exemplars que poden tenir uns cinquanta anys, que ocupa unes 5 Ha per sobre de la riera de Marganell i a la dreta mateix de la pedrera. Aquesta comunitat conviu amb l'auró negre i el roure, i arbustos com el *Rhamnus alaternus* o el *Viburnum tinus*. En direcció a l'obaga del Santó, hi ha un hàbitat ric en espècies arbòries excepcionals com l'auró blanc, la pinassa, el roure, la servera, algun exemplar de pi roig, i en direcció a la font del Pinsà, nombrosos exemplars de ginebró, fet també excepcional ja que és l'únic indret del municipi on se n'han localitzat. En la majoria d'indrets només s'hi localitza càdec. També s'ha localitzat matollar de *Buxus sempervirens*, bardissa amb roldor i arboçars i màquies amb barreja d'alzina i roure.

Observacions:

Es va protegir pel seu valor paisatgístic i natural i la presència d'espècies com el freixe de flor.

Història

Al seu cim s'hi ha instal·lat la senyera, visible des de bona part de la comarca. L'any 2011 s'organitza per primera vegada la Transenyera, una cursa competitiva i popular, que any rere any rep més adeptes, per la seva duresa però també per la bellesa del paisatge per on transcorre. Al voltant del turó s'hi organitzen caminades populars i l'escalada. L'accés a la via ferrada, batejada des de l'any 2014 com a "La Cinglera del Resistent", degut a l'ampliació de l'antic Pas Ferrat del turó del Marqués, consta de diversos trams que superen o flanquegen el cingle, a més de l'antic pas. Per accedir-hi es fa, a partir del Burés, travessant el pont Vell en direcció a la Fassina. Un cop travessats per sota la via del tren i el pont de la C-55, a mà esquerra, s'inicia un sender que puja dret cap al cim del turó.

Els equipadors (Joan Frontera, juntament amb Esteve Frontera, Ramon Riera, Joanet Frontera) en col·laboració amb l'Ajuntament de Castellbell i el Vilar, decideixen batejar les noves instal·lacions de la via ferrada amb el nom de "La Cinglera del Resistent", en memòria de que el poble va ser un reducte de resistència més enllà de l'Onze de Setembre de 1714. Mercès a la recerca històrica realitzada per Joan Valls i Genís Frontera, s'ha pogut documentar que el Municipi va ser una guarnició d'interès estratègic que des del segle XV vigilava el pas sobre el riu Llobregat, controlant el pont i el camí d'accés a les ciutats de Manresa, Cardona i Berga; i evidentment cap la Cerdanya i França. A més a més el castell dominava la ruta més bona d'ascens als monestirs de Montserrat. Així doncs, durant la Guerra de Successió, Castellbell i el Vilar es convertirà en un dels reductes de voluntaris catalans que defensaven la Catalunya revoltada i escometien les tropes borbòniques que intentaven pujar des del Vallès o pel Llobregat. Quan Barcelona cau l'11 de Setembre, Cardona i Castellbell resisteixen. Dies després Antoni Desvalls dissolt els voluntaris catalans i es retira a Cardona, sense poder impedir que els borbònics comandats pel marquès de Montemar puguin apoderar-se del castell de Castellbell i de les vies de comunicació. El 18 de setembre se signa la Capitulació de Cardona.

Com a municipi integrat dins la "Ruta 1714", el mes de novembre de l'any 2013 l'Ajuntament presenta la festa dels Resistents per l'any 2014, emmarcada dins dels actes del Tricentenari.

En aquest turó, al peu de la pista forestal que baixa del Pinsà hi ha la pedra rodona, que dona nom a una llegenda.

Bibliografia

CASTELL, Carles; MARGALL, Meritxell; MIRALLES, Jordi (2013). Diagnosi i valoració dels espais lliures. Castellbell i el Vilar. Oficina Tècnica de Planificació i Anàlisi Territorial. Àrea de Territori i Sostenibilitat. Diputació de Barcelona.

EL BROGIT (1994). Més de 500 signatures en defensa del Turó del Marquès; dins El Brogit. Periòdic informatiu de Castellbell i el Vilar, 163, gener de 1994, p. 6-7.

